

Kotikaupunkimme

Kotikirkkomme

Revonlahden kirkko. Kuva: Kirsti Vähäkangas

Revonlahden 230-vuotias kirkko

Mikael Toppeliuksen viimeinen maalausurakka

On kuulas syyskuun ilta, kun tutustun Revonlahden kirkkoon. Kirkko on valaistu kauniisti. Kirkkotarhassa vallitsee rikkumaton hiljaisuus. On helppo unohtaa olevansa vilkkaasti liikennöidyn valtatie numero kahdeksan välittömässä läheisyydessä.

Kesäisin tiekirkkona toimiva Revonlahden kirkko on ulkomaisten matkailijoiden suosiossa. - Eräänä kesänä tähän pysähtyi joukko italialaisia moottoripyöräilijöitä hiljentymään ja rukoilemaan, entinen seurakuntamestari Anja Asunmaa muistelee. Kirkkoon tutustuu vuosittain noin 600 vierailijaa. Asunmaa tuntee hyvin Revonlahden kirkon vaiheet. - Olen muutenkin kiinnostunut historiasta ja luen paljon historiallisia romaaneita, pirteä eläkeläinen mainitsee.

Revonlahden kirkko valmistui vuonna 1775 kuningas Kustaa III:n valtakaudella Siikajoen varteen paikalle, jossa oli ollut kaksi saarnahuonetta 1600-luvulla. Ensimmäinen saarnahuone lienee purettu huonon kuntosu vuoksi. Toinen määrättiin purettavaksi sillä perusteella, että Revonlahdelta ehtii hyvin sunnuntaiaamuna Siikajoen tai Paavolan kirkkoon.

Revonlahtiset ryhtyivät hakemaan rakennuslupaa kirkolle 1700-luvun loppupuolella. Kirkon rakennuspaikaksi oli esitetty myös Kaparinkangasta. Lopulta kirkko päätettiin rakentaa purettu saarnahuoneen tilalle, tutulle paikalle. Paikan valintaan vaikutti myös se, että muutamat isännät, jotka olivat lupautuneet osallistumaan manttaaliosuuksiaan suuremmilla määrillä kirkon rakennuskustannuksiin, halusivat kirkon tälle paikalle.

Kirkon piirustukset saatiin Oulusta. Rakennustyöt aloitettiin vuonna 1773 mahdollisesti Jaakko Suonperän johdolla. Revonlahtinen Vaskurin isäntä toimi rakennustyömaalla johtavana kirvesmiehenä. Hän oli työssään niin joutuisa, että saatuaan oman nurkkaosuutensa valmiiksi, hän hakkasi kirkon vieressä olevaan suureen kiveen aurinkokellon. - Se näyttää tarkasti aikaa, Asunmaa kertoo. Rakennustöihin olivat velvollisia osallistumaan kaikki Revonlahden jakokuntaan kuuluvat maatilat, jotka myös lahjoittivat tarvittavan puutavaran.

Revonlahden kirkko on ristikirkko. Sen sakarat ovat tasapituiset. Rakennus on katettu paanukatolla. Kirkossa on 260 istumapaikkaa. Vuonna 1782 kirkko sai seurakseen pohjalaista renessanssityyliä edustavan tapulin. Kelloja on kaksi. Toinen hankittiin vuonna 1782 ja toinen vuonna 1860.

Vuonna 1957 kirkko peruskorjattiin. Tuolloin kirkkoon asennettiin keskuslämmitys ja sähkövalot. Peruskorjauksen yhteydessä uusittiin myös paanukatto, ulkolaudoitus, ikkunat, ovet ja penkit. Kirkko maalattiin sisältä ja ulkoa. - Katto pitäisi tervata taas ensi kesänä, Asunmaa arvioi.

Asunmaa kertoo, että 1980-luvun loppupuolella huomattiin kirkon seinissä lattian rajassa kosteutta. Lattian alle rakennusvaiheessa jätetyt lastut olivat alkaneet lahota. Ne poistettiin ja ruuvalli ilmastoitiin. - Aina alkukesästä kirkon täyttää hieno tuoksu, kun ikivanha lankkulattia kuurataan puhtaaksi vähällä vedellä ja mäntysoopalla, pitkään seurakuntaa palvellut Asunmaa kertoilee.

Toppeliuksen koristemaalaukset

Revonlahtiset kutsuivat kirkkomaalari [Mikael Toppeliuksen](#) koristelemaan kirkkoa vuonna 1821. Hänellä oli työssä apunaan veljensä 14-vuotias pojanpojanpoika Gustav Toppelius. Kirkkomaalari koristeli alttarin triptyykillä (kolmiosainen maalaus), jonka aiheet ovat Getsemanessa, Jeesus ristillä ja Jeesus nousee haudasta. Triptyykin keskiosana olevan Jeesus ristillä -maalauksen alaosana on Ehtoollinen. Jokainen osa on varustettu vuoden 1778 virsikirjasta lainatuin tekstein.

Sakastin oven vasemmalle puolelle Toppelius maalasi Kylväjä-teoksen. Saarnatuolin peileihin on kuvattu Jeesus, neljä evankelistaa sekä Nooa. Porraskaiteen aiheina ovat Mooses, Aaron ja Johannes Kastaja.

Revonlahden kirkkoa koristellessaan kirkkomaalari oli 87-vuotias ja heikkokuntoinen. Pian työn valmistuttua hän joutui sairausvuoteeseen ja kuoli joulukuussa vuonna 1821. Kerrotaan, että Toppeliuksen kuollessa huoneeseen levisi täydellinen pimeys, kynttilät sammuiivat ja seinäkello pysähtyi.

Päiväkirja sakastin seinällä

Asunmaa esittelee erikoisen päiväkirjan: sakastin seinään on vuosisatojen kuluessa kirjoitettu monenlaisia asioita. Kirjoitukset kertovat oman kirkon, Revonlahden, jopa valtakunnan tärkeistä tapahtumista. On tietoja vuoden sadosta, ilmoista, kirkkoherroista, hallitsijoista. Seinälle on esimerkiksi tehty merkintä onnettomuudesta, jossa tuomiosunnuntaina vuonna 1877 kolme Mariaa hukkui veneen kaatuessa. Sakastin katto on kupera, kuin tynnyrin puolikas.

Revonlahden kirkkoon hankittiin ensimmäiset urut vuonna 1890 Ylivieskasta. Ne olivat kuitenkin huonoääniset ja niiden tilalle jouduttiin hankkimaan harmoni. Vuonna 1969 seurakunta tilasi kirkkoon 6-äänikertaiset urut Kangasalan urutehtaalta. Harmoni sai säilytyspaikan Paavolan museosta.

Kirkossa on edelleen käytössä alkuperäinen virsitaulu ja maasepän takomat numerot. Vihkiryijyn lahjoittivat 1970-luvulla Ylipään ja Revonlahden Maatalousnaiset. Terttu Tomeron suunnitteleman ryijyn aiheena on Toisiamme tukien.

Vanha hautausmaa on kirkon ympärillä. Uusi hautausmaa, joka otettiin käyttöön 1850, on tien toisella puolella. - Meillä ei ole haudattu vainajia kirkon alle, Asunmaa kertoo.

Pistäydymme vielä seurakuntatalossa, jonne Tyyne Sarkkinen lahjoitti vuonna 1986 valmistamansa ison ryijyn, jonka aiheena on Pyhä ehtoollinen. Sarkkinen käytti työssään mallina Maricdella Grazien luostarin ruokasalin seinämaalausta, joka on Leonardo da Vincin maalaama. - Tutustuimme luostariin seurakunnan retkellä, Asunmaa selvittää ja lisää, että Sarkkisen tytär lähetti käsityöhön tarvitut langat Englannista.

Kirsti Vähäkangas

Lähteet: Oskari Virsu: Revonlahden kirkon kaksi vuosisataa, Risto Kari, Matti Ruotsalainen: Kirkkomaalarit, [Siikasalon seurakunnan kotisivu](#), Anja Asunmaa: Haastattelu

Juttu on julkaistu Raahelaisessa 15.10.2005 - [Sivun sisältöä ei päivitetä.](#)

[Kotikirkkomme](#)

[Ookko kuullu](#)

Kotikaupunkimme

